

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΥΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ ΗΛΙΚΙΑΣ 6-8 ΕΤΩΝ

Τριανταφύλλου Όλγα, Άσλεϋ Παρασκευή-Ελιζαμπεθ, Τράντου Χρυσή, Βογινδρούκας Ιωάννης
Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΥΠΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ 6-8 ΕΤΩΝ

- Προσαρμογή του λόγου στον συνομιλητή (φύλο, ηλικία, κοινωνική θέση)
- Διατήρηση θέματος συζήτησης & αίτημα διεκδίκησης/επεξήγησης
- Διαπραγμάτευση
- Κατανόηση και χρήση της πλάγιας αίτησης
- Αφήγηση βασισμένη σε σχήμα
- Αιτιολόγηση και επίλυση προβλήματος
- Κατανόηση λογοπαίγνων και ανέκδοτων

ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΠΟΔΑ

(Dewart & Summers, 1988)

ΔΑΦ: ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

- Συναστροφή με τους συνομηλικούς
- Κατάλληλη χρήση του λόγου (παχνίδι, συζήτηση)
- Κατανόηση της πρόθεσης του συνομιλητή και του πλαίσιο επικοινωνίας
- Προποτιθέμενη γνώση του συνομιλητή και κατανόηση των κοινωνικών συμβάσεων
- Προσαρμογή της συμπεριφοράς στο επικοινωνιακό πλαίσιο
- Υποστήριξη του εαυτού τους κατά την διαπραγμάτευση
- Έκφραση της συναισθηματικής τους κατάστασης
- Κατάλληλη πληροφόρηση
- Σχολιασμός με στόχο το κοινωνικό αποτέλεσμα

(Βογινδρούκας, 2007)

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ:

Η συλλογή δείγματος παιδιών τυπικής ανάπτυξης και παιδιών με ΔΑΦ, η σκιαγράφηση των προφίλ των επικοινωνιακών τους δεξιοτήτων και η σύγκριση τους.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

Το δείγμα αφορούσε δύο ομάδες παιδιών ηλικίας 6-8 ετών, 120 παιδιά τυπικής ανάπτυξης και η 60 παιδιά διαγνωσμένα με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος. Τα παιδιά επιλέχθηκαν από δημόσια και ιδιωτικά νηπιαγωγεία, παιδικούς σταθμούς και δημοτικά σχολεία αστικών, ημιαστικών και αγροτικών περιοχών Δόθηκε έγκριση από το Υπουργείο Παιδείας και γραπτή συναίνεση των γονέων.

	Παιδιά Τυπικής Ανάπτυξης N=120	Παιδιά με ΔΑΦ N=30
Αγόρια	51	24
Κορίτσια	70	6
Μ.Ο Ηλικίας σε μήνες	83,28 (±8,36)	86,90 (±12,83)
Εκφραστικό λεξιλόγιο	71,81 (±20,73)	38,62 (±36,95)
Πληροφοριακή Επάρκεια	75,78 (±19,22)	31,37 (±28,24)
Γραμματική Επάρκεια	72,56 (±20,35)	28,62 (±25,87)
AQ10	3,44 (±1,07)	--

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ-ΥΛΙΚΟ

Η διαδικασία περιελάμβανε 3 φάσεις:

1. Πρώτα, συμπληρώθηκαν 3 ερωτηματολόγια από γονείς και εκπαιδευτικούς: το Πηλικο Αυτιστικού Φάσματος (AQ10-Child), το Ερωτηματολόγιο Γλωσσικών Ικανοτήτων και το Εγχειρίδιο Αναφοράς Κηδεμόνα/Επαγγελματία, υποενότητες της Αξιολόγησης της Πραγματολογίας και της Κοινωνικής Επικοινωνίας (Assessment of Pragmatic Language and Social Communication) (APLSC) (Hyter & Applegate, 2012). Τα ερωτηματολόγια του APLSC βασίζονται στην παρατήρηση του παιδιού από τον γονέα και τον εκπαιδευτικό κατά την αλληλεπίδρασή του με συνομηλικούς και μέλη οικογένειας. Οι ερωτήσεις βαθμολογήθηκαν σε μια κλίμακα από 0-5 (0=δεν παρατηρείται, 5=σχεδόν πάντα) και εξέταζαν τομείς όπως την αλληλεπίδραση γονέα-παιδιού σε διαφορετικά πλαίσια, το επικοινωνιακό στυλ, τις δεξιότητες συζήτησης, τις επικοινωνιακές λειτουργίες, τις επιτελικές λειτουργίες, την κοινωνική γνώση και την αντίληψη για τον εαυτό τους και τους άλλους.
2. Στην δεύτερη φάση, τα παιδιά αξιολογήθηκαν ατομικά, ως προς το εκφραστικό λεξιλόγιο, τη γραμματική/πληροφοριακή επάρκεια και το αφήγημα, ώστε να αποκλειστούν τα παιδιά με τυχόν γλωσσικές διαταραχές.
3. Στην τρίτη φάση, πραγματοποιήθηκε παρατήρηση των παιδιών στην τάξη από τους ερευνητές και συμπληρώθηκε η Φόρμα Παρατήρησης στην Τάξη, υποενότητα του APLSC.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

- ✓ Παιδιά με ΔΑΦ: Επίσημη Διάγνωση
- ✓ Παιδιά Τυπικής Ανάπτυξης: Αποκλεισμός Αυτιστικής Διαταραχής AQ10 (Child Version)- Autism Spectrum Quotient (Allison, Auyeung & Baron-Cohen, 2012)
- ✓ Γλωσσικά Εργαλεία
  - Δοκιμασία Εκφραστικού Λεξιλογίου (Βογινδρούκας, Πρωτόπαπας, Σιδέρης, 2009)
  - Εικόνες Δράσης - Δοκιμασία Πληροφοριακής & Γραμματικής Επάρκειας (Βογινδρούκας, Πρωτόπαπας, Σταυρακάκη, 2011)

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ

Ελληνική Έκδοση APLSC (Assessment of Pragmatic Language and Social Communication)

- Ερωτηματολόγιο Αναφοράς Γονέων - Εκπαιδευτικών
  - Αξιολόγηση Γλωσσικών Ικανοτήτων
  - Αξιολόγηση Κοινωνικής Επικοινωνίας/Πραγματολογίας
- Φόρμα Παρατήρησης των παιδιών στην Τάξη

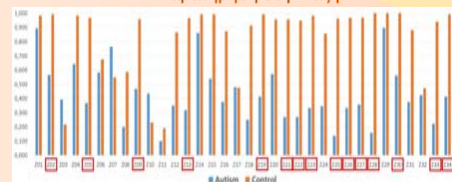
ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

- Περιγραφική Στατιστική (Μ.Ο., Τυπική Απόκλιση, Μέγιστο, Ελάχιστο)
- Έλεγχος Υποθέσεων (Mann-Whitney U)
- Υπολογισμός Effect Size

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα ελληνόπουλα 6-8 ετών έχουν κατακτήσει όλες τις επικοινωνιακές δεξιότητες, σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία. Από την άλλη, τα παιδιά με ΔΑΦ έδειξαν χαμηλότερες επιδόσεις στο παιχνίδι, τις δεξιότητες συζήτησης, τις κοινωνικές σχέσεις, και την κοινωνική γνώση.

Παρατήρηση στην Τάξη

Στο 77,1% των ερωτήσεων υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές ($p>0,01$)

➢ 2 με υψηλό effect size ($> 0,8$)

➢ 10 με μέτριο προς υψηλό effect size (≤ 8)

➢ 3 με μέτριο effect size ($> 0,5$)

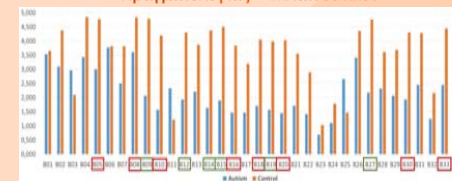
Ερωτηματολόγιο Κοινωνικής Επικοινωνίας/ Πραγματολογίας - Γονείς

Στο 73,3% των ερωτήσεων υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές ($p>0,01$)

➢ 6 με μέτριο effect size ($> 0,5$)

Ερωτηματολόγιο Κοινωνικής Επικοινωνίας/ Πραγματολογίας - Εκπαιδευτικό

Στο 88,7% των ερωτήσεων υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές ($p>0,01$)

➢ 1 με μέτριο προς υψηλό effect size (≤ 8)

➢ 14 με μέτριο effect size ($> 0,5$)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- **APLSC** → ευαίσθητο εργαλείο, που μπορεί να εντοπίσει τα δυνατά και αδύναμα σημεία στην κοινωνική επικοινωνία - πραγματολογία των παιδιών και να συμβάλει στην διαφοροδιάγνωση των αναπτυξιακών διαταραχών.
- **Προφίλ Τ.Α** → πρόδρομος για την δημιουργία αναπτυξιακής κλίμακας των επικοινωνιακών δεξιοτήτων στον Ελλαδικό χώρο.
- **Προφίλ ΔΑΦ** → διασαφήνιση των κοινωνικών ελλειμμάτων με σκοπό την ενίσχυση των γνώσεων των επαγγελματιών ψυχικής υγείας & την καλύτερη οργάνωση θεραπευτικών προγραμμάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Allison C, Auyeung B, and Baron-Cohen S, (2012). AQ10 (Child Version)- Autism Spectrum Quotient. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry* 51(2):202-12.
2. Hyter, Y. D., & Applegate, E. B. (2012). Assessment of Pragmatic Language and Social Communication (APLSC, 2012). Beta research version. Unpublished document, Western Michigan University, Kalamazoo.
3. Hyter, Y. D., Voginidroukas I., Chelas E., Pappazios K., Kivrakidou E., & Kaloudi V. (2017). Differentiating Autism from Typical Development: Preliminary Findings of Greek Version of a Pragmatic Language and Social Communication Questionnaire. Western Michigan University, Kalamazoo-Institute for Research and Education in Speech Therapy (IEEL): Thessaloniki, Greece.
4. Hyter, Y. D. & Sloane, M. (2013). Model of social (pragmatic) communication. Unpublished document. Western Michigan University, Kalamazoo, Michigan.
5. Hyter, Y. D. (2007). Pragmatic language assessment: A pragmatics-as-social practice model. *Topics in Language Disorders*, 27(2), 128 – 145.
6. Voginidroukas I., et al., (2010). Word Finding Vocabulary Test-Greek Version. *Renfrew Language Scale*.
7. Voginidroukas et al., (2009). Action Picture Test – Greek Version. *Renfrew Language Scale*.
8. Voginidroukas, I., Chelas, E., & Hyter, Y. D. (2014). Assessment of Pragmatic Language and Social Communication – Greek (APLSC-G). Unpublished document. Institute for Research and Education in Speech Therapy (IEEL): Thessaloniki, Greece.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Τριανταφύλλου Όλγα
Λογοθεραπεύτρια, Msc
olialogother@hotmail.com

